

ЖУКОВА Єлизавета Генадіївна
курсант III курсу Навчально-наукового
інституту права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
ЛОГІНОВА Марина Вікторівна
викладач кафедри цивільного права
та процесу Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Принципи виступають ключовими ознаками самостійності цивільного процесуального права, визначаючи його структуру та спрямовуючи законодавчу роботу. Важливість цих принципів полягає у створенні цілісної моделі правової галузі, зокрема, у забезпеченні відповідності окремих норм одна одній.

Принципи є невід'ємною ланкою, яка спрямована на досягнення головної мети – оптимального захисту порушених або оспорюваних прав, свобод і захищених інтересів. Основу будь-якої галузі права складають керівні засади, що отримали назву принципів [1, с.23].

Принципи є правовим фундаментом, що формує зміст норм цивільного процесуального права і дозволяє оцінювати процесуальну діяльність суду та учасників цивільного судочинства з точки зору їх відповідності законодавству та моральним стандартам суспільства. Правосуддя в будь-якій державі, незалежно від політичного режиму, базується на певних принципах [2].

Значення принципів полягає в наступному: вони є необхідною умовою для вдосконалення чинного цивільного процесуального законодавства та роботи судових органів.

По-перше, вони сприяють виявленню прогалин і колізій у правовому регулюванні поведінки суду та учасників судового процесу.

По-друге, принципи сприяють правильному тлумаченню та застосуванню процесуальних норм, а також допомагають подолати прогалини у праві, дозволяючи суду знайти правильний варіант вирішення справи за допомогою аналогії закону та аналогії права.

По-третє, суд повинен керуватися принципами під час розгляду та вирішення цивільної справи, оскільки будь-яке відхилення від них може призвести до ухвалення незаконного та необґрунтованого рішення.

По-четверте, принципи допомагають правильно організувати роботу суду та поведінку учасників судового процесу. Нарешті, вони визначають напрямки розвитку цивільного судочинства і цивільного процесуального

законодавства відповідно до правової політики держави у сфері судоустрою і судового захисту.

Тому важливо розуміти концепцію принципів цивільного процесуального права та ознайомлюватися з їхнім змістом. Засади (принципи) цивільного процесуального права виявляються через ряд ознак, які характеризують їхню сутність:

- Ідеєю або поглядом (вони включають в себе конкретну ідею або погляд, який формує їх зміст).
- Закріплення в нормативно-правових актах (ця ідея повинна бути закріплена в нормативно-правових актах, будь то прямо чи опосередковано).
- Пов'язаність з цивільним процесом (засади повинні безпосередньо визначати основні властивості цивільного процесу та бути пов'язаними з його проведенням).
- Загальне значення для всього цивільного процесу (їхнє значення повинно бути загальним для всієї галузі цивільного процесу).
- Типові риси цивільного судочинства (засади визначають типові риси цивільного судочинства і можуть мати винятки, які не є засадою) [3].

Отже, принципи цивільного процесуального права представляють собою визнані на міжнародному рівні керівні ідеї та основні правові принципи, які закріплені в національному законодавстві з цивільного процесу.

Вони формують основу цієї галузі права, визначають її характер і виступають як правовий орієнтир для судової та учасницької діяльності в цивільному процесі, спрямованій на виконання завдань цивільного судочинства. Начення засад (принципів) полягає в тому, що вони відображають ключові демократичні риси цивільного судочинства і загальну спрямованість права, визначаючи його найважливіші аспекти. Взаємодія та системність засад визначають їх роль у формуванні галузі цивільного процесу.

1. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича. 2022. 412 с.

2. Засади (принципи) цивільного процесуального права: поняття, ознаки, значення. URL: <https://studies.in.ua/civlnij-proces/4596-zasadi-principi-civlnogoprocesualnogo-prava-ponyattya-oznaki-znachennya.html>

3. Кройтор В.А. Принципи цивільного судочинства та їх система: проблема сучасної теорії і практики: монографія / В.А. Кройтор. Харків : Право, 2020. С.87.